

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Кж-К-06-000 007
Бања Лука, 22.3.2007. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу које чине судија Војислав Димитријевић, као предсједник вијећа, те судије Желимир Барић и Горана Микеш, као чланови вијећа, уз учешће записничара Софије Рибић, у кривичном предмету против оптуженог Д. Р. сина М., из Ф., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Републике Српске-општи дио, након одржаног претреса дана 22.3.2007. године, у складу са рјешењем Врховног суда Републике Српске број: 118-0-Кж-06-000 041 од 20.4.2006. године којим је укинута пресуда Окружног суда у Требињу број К-6/05 од 9.12.2005. године, у присуству Републичког тужиоца мр Ненада Врањеша, оптуженог Д. Р. и његовог браниоца М.-В. Р., адвоката из Ф., донио је и истог дана јавно објавио:

ПРЕСУДУ

На основу члана 290. тачка в) Закона о кривичном поступку, оптужени

Д. Р., звани С., син М. и Т., рођене Ђ., рођен године у мјесту М., општина Ф., стално настањен у Ф., Улица ..., писмен, са завршеном средњом ... школом, по занимању возач, ожењен, отац двоје малољетне дјеце, војску није служио, Србин, држављанин БиХ, лошег имовног стања, против њега се не води други кривични поступак, налазио се у притвору од 15.11.2004 до 9.12.2005. године,

ОСЛОБАЂА СЕ ОД ОПТУЖБЕ

да је:

За вријеме оружаног сукоба у БиХ, поступио супротно одредбама Међународног хуманитарног права и то супротно одредбама чланова 3., 20. и 31. IV Женевске конвенције о заштити цивилних лица за вријеме рата од 12. августа 1949. године, на начин што је дана 11.04.1992. године, као припадник паравојних српских снага, скупа са још десет до дванаест лица, наоружаних ватреним оружјем, дугим цијевима и обученим у војне униформе бивше ЈНА, ушао у просторије медицинске установе ДЗ Ф., општина Ф., гдје су извршили претрес свих просторија тог објекта, наводно тражећи наоружање, а пошто нису нашли незаконито лишили слободе цивиле Бошњаке, раднике ДЗ, директора А. Ш., дежурног љекара др. И. К.,

возаче санитета М. Х. и Г. К., присиљавајући под пријетњом оружја доктор А. Ш. и др. И. К. да путем телефона позивају угледније Бошњаке на предају оружја, па је тако И. К. успио добити Е. П. и Р. К., а потом су тројица наоружаних припадника паравојних снага, међу којима је био и осумњичени Д. Р. наредили доктор И. К. уперујући пушке у њега да се попне на прозор дјечијег диспанзера и гласно позива на предају угледније Бошњаке чије су се куће налазиле у непосредној близини, што је овај учинио усљед страха за свој живот, па је тако успио дозвати Е. К., а потом су их држали у подрумским просторијама ДЗ, скупа са осталим радницима тога дома до касних вечерњих сати, док су за то вријеме И. К. повремено изводили ради испитивања, а затим је непознати припадник паравојних снага завојем завезао руке доктор А. Ш. и доктору И. К. и возачу санитета С. Х., а возача санитета Г. К. оставио невезана, а сво то у вријеме везања руку осумњичени је стајао у непосредној близини, наоружан са другим војницима па су их тако лишене слободе спровели до такозваног логора Л. и предали другим припадницима српских снага гдје су били заточени у хангару са дијелом Бошњачког цивилног становништва из Ф.,

дакле да је кршећи правила Међународног хуманитарног ратног права за вријеме оружаног сукоба у БиХ учествовао у противзаконитом затварању цивила,

чиме би починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Републике Српске-општи дио (Преузети Кривични закон СФРЈ).

На основу члана 100. став 1. Закона о кривичном поступку трошкови поступка падају на терет буџетских средстава суда.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Окружног суда у Требињу број К-6/05 од 9.12.2005. године оглашен је кривим оптужени Д. Р. због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Републике Српске-општи дио и осуђен на казну затвора у трајању од 2(двје) године, у коју казну му је урачунато вријеме проведено у притвору од 15.11.2004. године до 9.12.2005. године.

У поступку по жалби против првостепене пресуде коју је изјавио бранилац оптуженог Д. Р., овај суд је уважавајући жалбу рјешењем број 118-0-Кж-06-000 041 од 20.4.2006. године (укидно рјешење) исту укинуо и одредио одржавање претреса пред Врховним судом Републике Српске.

У складу са укидним рјешењем овај суд је одржао претрес, на коме су отклоњене битне повреде одредаба кривичног поступка због којих је укинута првостепена пресуда, а као доказну грађу за своју одлуку узео је изведене доказе

пред првостепеном пресудом у смислу одредбе члана 323. став 2. Закона о кривичном поступку.

Стране нису имале нових доказних приједлога.

Укидним рјешењем је утврђено да су у првостепеној пресуди изостали разлози о одлучним чињеницама потребним да се ово кривично дјело квалификује као ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. ранијег Кривичног закона Републике Српске. Првостепени суд је пропустио да изнесе разлоге који су га руководили да неку од радњи оптуженог правно квалификује као противправно затварање цивила, а исто тако нису наведени разлози који су довели до закључка да је постојао претходни договор између оптуженог и других униформисаних лица. Изостала је и анализа противправности сваке од предузетих радњи, а што представља елемент бића предметног кривичног дјела.

Кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. преузетог КЗ СФРЈ је по својој природи бланкетно кривично дјело и састоји се из радње која представља кршење правила међународног права и наступању једне од последица прописаних том законском одредбом. У конкретном случају окружни тужилац из Требиња, а у поступку пред овим судом такву квалификацију је прихватио и републички тужилац, сматра и тврди да је оптужени својим радњама поступао супротно одредбама чланова 3., 20. и 31. IV Женевске конвенције о заштити цивилних лица за вријеме рата од 12. августа 1949. године (у даљем тексту Конвенција) чињенично поближе описаних изреком ове пресуде.

Одредбом члана 3. Конвенције прописано је да према лицима која не учествују непосредно у непријатељствима се има у свакој прилици поступати човечно, без неповољне дискриминације засноване на раси, боји коже, вјери или убјеђењу, полу, рођењу или имовном стању, или било којем другом мјерилу. Ова одредба изричито забрањује у односу на ова лица прије свега повреде које се наносе животу и тјелесном интегритету, нарочито све врсте убистава, осакаћења, свирепости и мучења. Затим забрањено је узимање талаца, повреде личног достојанства, нарочито увредљиви и понижавајући поступци, те изрицање и извршавање казни без претходног суђења од стране редовно установљеног суда. У конкретном случају нити једна од радњи описаних у предметној оптужници, по оцјени овога суда не представља радњу која би означавала кршење члана 3. Конвенције. Наиме, затварање цивила није обухваћено овом одредбом Конвенције, а захтјеви да се врши позивање на предају оружја не спада у круг нарочито увредљивих и понижавајућих поступака. Осим тога, само присуство оптуженог као наоружаног лица, без и иједне даље радње која би могла да се окарактерише као претња, није довољна за закључак да је он својим радњама кршио одредбу члана 3. Конвенције.

Одредбом члана 20. Конвенције прописано је да ће бити поштовано и да ће уживати заштиту особље које је запослено у болницама, док је одредбом члана 31. Конвенције прописано да никаква физичка нити морална принуда се не може вршити према заштићеним лицима, а нарочито да би се од њих, или од трећих, добила обавјештења. Ове одредбе Конвенције штите лица ближе дефинисана одредбом члана 4. став 1. Конвенције, а што значи да у било коме тренутку и на

било који начин, нађу, у случају сукоба или окупације, у власти једне стране у сукобу или једне окупационе Силе чији нису држављани. Дакле за разлику од одредбе члана 3. Конвенције потребно је доказати и да се ради о међународном оружаном сукобу. У овом правцу успостављена је и пракса Х. трибунала. Одлуком о надлежности жалбеног вијећа Х. Трибунала у предмету Тужилац против Д. Т. прихваћено је становиште да се тешке повреде Женевских конвенција могу починити само у међународним оружаним сукобима (став 53., цитиране одлуке од 10.8.1995. године). Овакав правни став је прихваћен и у другим предметима пред Х. Трибуналом (на примјер пресуда претресног вијећа у предмету Тужилац против З. Д. и других (предмет Ч. став 202.).

Без обзира што у току поступка није утврђивано, а нити су понуђени докази у том правцу, о постојању међународног оружаног сукоба у наведеном времену и простору, овај суд сматра да није доказана повреда наведених норми Конвенције, све и када би се занемарио овај услов. Наиме, није спорно, а произилази из исказа свих саслушаних свједока да је дана 11.4.1992. године ДЗ Ф. био на линији разграничења сукобљених страна. У том контексту улазак војне формације којој је припадао оптужени у саму зграду ДЗ не представља кршење норми међународног права нити је у супротности са поменутих одредбама члана 20. и 31. Конвенције.

Обзиром да суд у смислу одредбе члана 286. став 2. Закона о кривичном поступку није везан за правну оцјену дјела, осим поменутих одредби Конвенције испитано је са аспекта радњи које се оптуженом стављају на терет и евентуално кршење одредбе члана 147. Конвенције. Овом одредбом се између осталог, прописује као тешка повреда и противзаконито затварање, ако је оно извршено против лица или добара које штити та Конвенција.

И у овом случају постоји захтјев да као оштећени буде лице из члана 4. став 1. Конвенције, односно да постоји међународни оружани сукоб. Осим тога, треба имати у виду да није свако затварање цивила забрањено према одредбама Конвенције. Тако одредбом члана 41. став 1. Конвенције је прописана могућност упућивања на принудни боравак или интернирања цивила, под прописаним условима. По мишљењу овога суда у конкретном случају није се могло очекивати од оптуженог као обичног војника да процјењује противправност конкретног затварања. Осим тога, својство обичног војника који је дужан да извршава наредбе говори у прилог томе да у овом случају није било ни свјести о противправности.

Сличан став по овом питању има и Х. трибунал. У пресуди Жалбеног вијећа тога суда, Тужилац против З. Д. и других (предмет Ч.) од 20.2.2001. године, тај суд је у параграфу 342. те пресуде између осталог навео:

„Према мишљењу Жалбеног вијећа, сама чињеница да је неко имао неку улогу у неком својству, колико год незнатну, у раду затвора у којем су цивили противправно заточени, недовољна је основа за налаз о примарној кривичној одговорности такве врсте какаву подразумева налаз да је неко починио злочин. Такву је одговорност примјереније приписати онима који су за заточавање одговорни на директнији и потпунији на чин, на примјер онеме ко оптуженика стварно смјести у притвор без разумних основа да он представља безбједоносни ризик,... Жалбено вијеће не прихвата да је пропуст стражара да предузме мјере за

које није овлаштен да би ослободио затворенике довољан за почињење злочина противправног заточења“.

Имајући у виду између осталог и овакву судску праксу, овај суд је стао на становиште да оптужени није имао наредбодавни капацитет да мијења наредбе својих претпостављених, а да радња присуства као наоружаног војника у ДЗ Ф. се не може окарактерисати као радња извршења предметног кривичног дјела.

Када се узме у обзир све напријед изнесено суд је стао на становиште да у току поступка није доказано да је оптужени починио кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. Кривичног закона Републике Српске-општи дио, а како му је стављено на терет оптужницом окружног тужиоца из Требиња број КТ-946/04 од 28.4.2005. године па га је ослободио од оптужбе на основу овлашћења прописаног одредбом члана 290. тачка в) у вези са чланом 323. став 1. Закона о кривичном поступку.

Обзиром да је донесена пресуда којом се оптужени ослобађа од оптужбе на основу члана 100. став 1. Закона о кривичном поступку трошкови поступка падају на терет буџетских средстава суда.

Записничар,
Софија Рибич

Предсједник вијећа,
Војислав Димитријевић

За тачност отправака овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић